

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

28.11.2024 nr 10-1/24/006sn

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.00

Juhatas Hede Sinisaar

Protokollis Anneli Saarma

Protokoll koostatud 05.12.2024

Osa võtsid Reelika Leetmaa, Veiko Tali, Urmet Lee, Raoul Lättemäe, Erik Ernits, Raivo Ruusalepp, Marko Udras, Mari-Liis Jakobson, Kadri Land

Puudusid Pille Lehis

Kutsutud

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja Jane Idavain

Rahandusministeeriumi Riigihalduse osakonna riigivalitsemise valdkonna juht Ott Karulin

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Kliimaministeeriumi Strateegia, analüüsi ja digiarengu osakonna juhataja Merilin Olo

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmeteenuste alal Kaido Paabus

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmehalduse ja andmeteaduse alal Liina Osila

Statistikaameti partnerlussuhete juht Jaana Tael

Statistikaameti Makromajanduse statistika osakonna juhataja Evelin Ahermaa

Statistikaameti Rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakonna juhataja Anet Mürsoo

Statistikaameti Statistikaprojektide koordineerimise tiimi projektijuht Ene Saareoja

Statistikaameti Matemaatilise statistika tiimi juht Kristi Lehto

Koosoleku avas Hede Sinisaar. Kinnitati päevakord.

Päevakord

2. Põhinäitajate kvaliteedinäitajad, meetoodika ja kvaliteedi seoste kirjeldamine.
3. Makromajandus, ülevaade SKP revisjoni seisust.
4. Riikliku statistika seaduse muutmise seaduse VTK: ONA teema.
5. NACE/EMTAK 2025 juurutamine.
6. Muud küsimused.

1. Põhinäitajate kvaliteedinäitajad, meetoodika ja kvaliteedi seoste kirjeldamine.

Kaido Paabus andis ülevaate põhinäitajate kvaliteedinäitajate ajaloolisest ja õiguslikust taustast. Statistikanõukogu nõustab riikliku statistika tegijat riikliku statistika tegemisel, sealhulgas kvaliteedikriteeriumite rakendamises. Viimati vaatas Statistikanõukogu võtmenäitajate kvaliteedinäitajad ja nende sihttasemed üle 2018. aastal ning võttis info nende kohta teadmiseks 2019. aasta septembris.

Statistikaamet annab välja üle 3000 näitaja, mis tulevad standarditest ja rahvusvahelisest tasemest, samuti õigusaktidest ning eksperthinnangutest. Eraldi on esile tõstetud 18 põhinäitajat, mis on välja valitud Eurostati ja statistika kogukonna poolt. Põhinäitajad on ära toodud Statistikaameti veebilehel. Põhinäitajate kvaliteedinäitajad on olulised Statistikaameti juhtimises statistika kvaliteedi tagamise ja ühiskonna toimimise vaates. Põhinäitajate osas on vaja aeg-ajalt teha muudatusi ühiskonnas toimivate muutuste, õigusaktidest tulenevate muutuste või tarbijate kasutamise vajaduste tõttu. Põhinäitajate kvaliteedinäitajatele määratakse lävendid. Mida täpsem on lävend, seda paremat kvaliteeti see tagab. Kahel viimasel aastal on Statistikaametis uuesti üle vaadatud põhinäitajate kvaliteedinäitajad. Inventuuri

tulemusena on ettepanek mõni näitaja välja jätta, mõnel näitajal muuta piirmäära ning mõni näitaja lisada.

Ühise arutelu käigus leiti, et põhinäitajate kvaliteedinäitajad ja nende kvaliteedilävendid on väga olulised ning vajavad täiendavat arutelu.

OTSUSTATI:

- 1.1. võtta informatsioon teadmiseks.
- 1.2. võtame teema 2025. aasta Statistikanõukogu tööplaani.

2. Makromajandus, ülevaade SKP revisjoni seisust.

Evelin Ahermaa tegi kokkuvõtte kõikides Euroopa Liidu riikides iga viie aasta tagant toimuvast suurevisjonist, mille eesmärgiks on tagada riikide makromajanduse statistika rahvusvahelise meetodika rakendamine ja võrreldavus.

Suurevisjoni käigus vaadati üle riigirahanduse ja rahvamajanduse arvepidamise aegread aastast 1995 kuni 2023 ning see toimus kooskõlas Eesti Pangaga. Aegride andmeid mõjutasid erinevad meetodilised muudatused nagu üksuste ümberklassifitseerimine institutsionaalsete sektorite vahel, eluruumide arvestus, mis tuli välja rahvaloenduse tulemustest, taastuenergiatasude täpsustamine, uue individuaaltarbimise klassifikaatori kasutuselevõtt ning kulumi kvartaalse jaotuse parendamine.

Eestis oli revisjoni kogumõju SKP-le positiivne. Ühegi aasta SKP nominaalväärtuse tase ei langenud, muutumatuks jäi see 1995–2000 ning tõusis 2011. aastast kuni 2%. SKP suurevisjoni kogumõju reaalkväärtuses puudutas enim perioodi alates 2020. aastast, kui lisaks suurevisjoni teemadele lisandus SKP arvestusse ka uusi andmeallikaid. Peale suurevisjoni muutus ka senise 2015. aasta asemel uueks referentsaastaks 2020. Muudatus ei avalda mõju SKP trendidele ega kasvunäitajatele, muutub vaid aheldatud aegrea nominaalne tase.

Revisjoni tulemustest ja riigirahandusest eraldi on käidud rääkimas Rahandusministeeriumis, Eesti Pangas, eelarve nõukogus, samuti on materjalid üleval Statistikaameti kodulehel ning teemasid puudutatud ka Eurostatis.

Hede Sinisaar tegi ettepaneku SKP teemasid ja võimalikke tekkivaid probleeme edaspidi ka Statistikanõukogu aastaaruandes käsitleda.

OTSUSTATI:

- 2.1. võtta informatsioon teadmiseks.

3. Riikliku statistika seaduse muutmise seaduse VTK: ONA teema.

Kaido Paabus ja Hede Sinisaar selgitasid tervisestatistika tegija (ONA) teemaga seonduvaid arenguid. Tervisestatistika kuulub Euroopa statistika programmi, aga mitte Eesti riikliku statistika programmi. Seetõttu ei ole tagatud vastavus Euroopa Statistika tegevusjuhiste, keeruline on täita Euroopa Liidu tervisemäärust ning sellele ei laiene riikliku statistika kogumiseks ja jagamiseks kehtestatud nõuded.

Tervisestatistika tegemisega seotud probleemide lahendamiseks loodi 2023. aastal töörühm, mis koostas uue väljatöötamiskavatsuse (VTK) koos varasemast põhjalikuma mõjude analüüsiga. Analüüsi tulemusena tehti lahenduseettepanek kolme alternatiiviga kõikide plusside ja miinustega riikliku statistika seaduse muutmiseks, mis puudutab tervise statistika tegemist. Algul nõuab see suuremaid rahalisi investeeringuid, mis aga tulevikus aitavad kulusid kokku hoida.

VTK on rahandusministeeriumisse esitatud, kuid erinevate poliitiliste otsuste tõttu nagu valitsuse vahetus, eelarve kärpete arutelud jne, pole VTK tähelepanu saanud ja on seisma jäänud. Niipea, kui toimuvad arengud rahandusministeeriumis, teavitatakse ka Statistikanõukogu ja jagatakse materjale VTK kohta.

OTSUSTATI:

- 3.1. võtta informatsioon teadmiseks.

4. NACE/EMTAK 2025 juurutamine.

Ene Saareoja tegi ülevaate EMTAK25 rakendamisest statistika tootmisesse. Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaator (EMTAK) on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade klassifikaatori (NACE) Eesti kohandustega versioon. Tegevusalade klassifikaator on oma ülesehituselt hierarhiline, jagunedes viieks tasemeks. Neli esimest taset vastavad NACE-le ning viies tase on rahvuslik, mille loomisel on arvestatud Eesti majanduse eripära ning vastavat seadusandlust. EMTAK on aluseks tegevusala määramisel, mis on omakorda oluliseks allikaks erineva valdkonnastatistika tootmisel.

Uus versioon NACE/EMTAK-ist hakkab kehtima alates 01.01.2025. Uus versioon on kinnitatud justiitsministri määrusega ning välja töötamise eest vastutab Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK). Statistikaamet on EMTAK-i suurkasutaja ja panustab samuti töösse (andmehalduse ja statistiliste registre tiim). Klassifitseerimise muudatused on tingitud eelkõige digimajanduse, globaliseerumise, jätkusuutlikkuse ja e-kaubanduse, bio- ja ringmajanduse ning jagamismajanduse arengust. Klassifikaatori uue versiooni rakendamine toimub paindlikult, pikema ajaperioodi vältel. Suurimad muudatused puudutavad tegevusalade ajakohastamist.

EMTAK-i juurutamisega seotud tegevused võib jaotada kahte gruppi: valdkondade ülesed tegevused ning valdkonnapõhised tegevused. Juurutamisperioodi jaguneb kaheks: 2024–2025 peamiselt valdkonnaülesed tegevused ja statistiline register ning 2026–2028 peamiselt valdkonnapõhised tegevused. Enamus statistikatöodes tuleb vähemalt ühe aasta (2025) kohta statistikat teha EMTAK-i mõlema versiooni järgi. Erandiks on SKP kvartalstatistika ning ettevõtluse ja tootjahindade kuu ja kvartalstatistika – topelt arvestused 3 aastat. EMTAK2025 kohaselt tuleb esmakordselt andmeid avaldada 2026, kuid üksikutel teemadel on esmaavaldamine alles 2028. Mitmete teemade aegriidade tagasiarvestuste pikkuse osas läbirääkimised EL tasandil alles käivad.

EMTAK2025 majandusüksuste statistilisse registrisse juurutamise eesmärgiks on 1. november 2025. Statistiline register on alus majandusüksuste kohta statistika tootmiseks. Selle alusel määratakse üldkogum, kelle kohta statistikat tehakse, tehakse vajadusel valimid ja hinnatakse üldkogumit valimiga kogutud andmete põhjal. Üksuste ümberkodeerimine statistilises registris hakkab toimuma mitmes etapis. Enamik uusi koode määratakse üleminekutabelite abil (1:1 juhtumid). Majanduslikult olulised üksused, mille EMTAK hargneb mitmeks, uuritakse spetsiaalselt selleks ette nähtud küsitlusega. Küsitluse käigus uue koodi valiku asemel tegevusala kirjelduse esitanud üksuste tegevusala kodeeritakse ükshaaval. Ülejäänud üksuste tegevusalad määratakse kasutades eelistatud ülemineku või tõenäosusmudeli meetodit. Hinnanguliselt maksab EMTAK2025 juurutamine 150 tuhat eurot, millest 75 tuhat eurot kulub juurutamisele statistilises registris ja 75 tuhat eurot juurutamisele valdkondade statistikas. Euroopa komisjon finantseerib projekti kuni 52,5 tuhande euro ulatuses, puuduvad summad peab leidma Statistikaamet omavahenditest.

OTSUSTATI:

4.1. võtta informatsioon teadmiseks.

5. Muud küsimused

5.1. Statistikanõukogu arvamus statistikatööde programmi kohta

Hede Sinisaar andis teada, et nõukogu liikmetega jagatakse dokumenti, mis on koostatud Statistikanõukogu koosolekute põhjal, kus on arutatud statistikatööde programmi. Nõukogu liikmetel palun dokumenti kommenteerida või täiendada kuni teisipäevani (03.12). Peale arvamuse kinnitamist esitatakse see rahandusministrile ja seejärel liigub dokument koos statistikatööde programmiga Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks.

LISAD

1. Statistikanõukogu_28.11.2024_esitlus

(allkirjastatud digitaalselt)

Hede Sinisaar

(allkirjastatud digitaalselt)

Anneli Saarma